ARBOUW voor gezond en veilig werken

Factsheet Asbest

Wat is asbest

Asbest is een verzamelnaam voor een groep in de natuur voorkomende mineralen die zijn gekristalliseerd tot een vezelachtige structuur. Vroeger werd asbest gezien als een ideaal materiaal. Onverwoestbaar, brandwerend en vooral bijzonder goedkoop. Deze eigenschappen hebben ertoe geleid dat asbest in meer dan 3500 typen producten is verwerkt. Later bleek dat het inademen van asbestvezels gevaarlijke ziektes kan veroorzaken.

Soorten asbest en risico

De meest voorkomende soorten asbest zijn witte (85%), bruine en blauwe asbest. Witte asbest geldt als het minst gevaarlijk. Naast de soort is de vorm waarin asbest voorkomt belangrijk voor de gezondheidsrisico's. Het risico wordt namelijk gevormd door het inademen van zeer fijne asbestvezels.

Hechtgebonden asbest

Hechtgebonden materialen bevatten veel cement, lijm of kunststof. De asbestvezels zitten verankerd in het materiaal. De kans op het vrijkomen van asbestvezels in de lucht is hierdoor heel beperkt. Als deze materialen niet mechanisch worden bewerkt en blijven zitten, is het risico op inademing van de vezels dus erg klein.
Hechtgebonden asbest zit onder andere in:

- Asbestcement vlakke plaat en golfplaat (asbestvrije platen herkent u aan de opdruk 'NT' [Nieuwe Technologie] op de plaat).
- Asbestcement water-, gas- en rioleringsleidingen.
- Asbestcement ventilatiekokers.

Niet-hechtgebonden asbest

Dit materiaal is zacht en brokkelt makkelijk af. Het gevolg hiervan is dat na verloop van tijd spontaan asbestvezels vrijkomen, bijvoorbeeld door aanraking, trillingen en andere niet-mechanische bewerkingen.
Niet-hechtgebonden asbest zit in:

- Spuitasbest; gespoten op leidingen, plafonds, staalconstructies en dergelijke.
- Brandwerende plaat. Bekende merknamen zijn Nobranda en Pical (Pical is er ook in NT).
- Vinylvloerbedekking met asbesthoudende onderlaag (onder meer Novilon van vóór 1980). De toplaag van dit zeil is van pvc en de viltachtige onderlaag lijkt op karton en is lichtgrijs tot lichtbeige en soms lichtgroen.

Let op: hechtgebonden asbest kan op den duur niet-hechtgebonden asbest worden doordat het cement oplost. Ongecoate platen ouder dan tien jaar die zijn blootgesteld aan regen, moet u als niet-hechtgebonden asbest beschouwen.

Herkenning

Alle asbesthoudende producten hebben een vezelige structuur, alhoewel dat bij hechtgebonden producten en materialen vaak moeilijk te zien is. Daarnaast kunnen ook niet-asbesthoudende materialen er zo uit zien.

Alleen een analyse met een microscoop kan aantonen of materiaal echt asbest bevat.

Wat zijn de gevolgen van werken met asbest?

Asbestvezels die in de longen terechtkomen, kunnen na een periode van 10 tot soms zelfs 40 jaar dodelijke ziektes veroorzaken, zoals;

- Asbestose, verbindweefseling van de longen (vergelijkbaar met stof/mijnwerkerslongen), hierbij wordt de longcapaciteit minder waardoor overbelasting van het hart kan optreden.
- Mesothelioom, kanker van borst en buikvlies.
- Asbestlongkanker. Roken samen met blootstelling aan asbestvezels verhoogt de kans op longkanker aanzienlijk.

Wat zegt de wet en de cao?

Wet

Er is een wettelijk verbod op het bewerken, verwerken of in voorraad houden van asbest. Dit komt in feite neer op een algeheel verbod voor het gebruik van asbest.
Het slopen van asbest uit gebouwen en objecten is gebonden aan strenge voorschriften.

Werknemers in de asbestsector mogen aan steeds minder asbest worden blootgesteld. Sinds 1 juli 2014 is de blootstellinggrens voor zogenoemd chrysotiel (wit asbest) 5 keer strenger dan voorheen. Bij

85% van de asbestsaneringen in ons land gaat het om deze asbestsoort. Voor werken met zogenoemd amfibool-asbest (overige asbest soorten) wordt de norm ruim 30 keer zo streng, per 1 januari 2015. Deze wijziging van de grenswaarde kan mogelijk ook effect hebben op vrijgestelde werkzaamheden (werkzaamheden waarvoor minder strenge veiligheidseisen gelden).

CAO voor de Bouwnijverheid, art. 70b.11

Het is werkgevers en werknemers niet toegestaan om asbest en asbesthoudende producten te bewerken of te verwerken. Het vorenstaande is niet van toepassing voor werkzaamheden die uitgezonderd c.q. vrijgesteld zijn in het Arbobesluit (hoofdstuk 4, Afdeling 5 Aanvullende voorschriften asbest).

In bijlage 9 van de CAO wordt gesproken over een GPO Asbest. Dit is een recht van werknemers die werkzaamheden in risicoklassen 1,2 en 3 uitvoeren, en daartoe opgeleid zijn.
Dit GPO is niet van toepassing op werknemers die onverwacht met asbest in aanraking zijn gekomen. Voor hen is het aan te raden het arbospreekuur van de bedrijfsarts te bezoeken en te melden dat men met asbest in aanraking is geweest.

De CAO voor het Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf in Nederland, art. 58.2

Werkzaamheden aan asbest en asbesthoudende materialen mogen uitsluitend plaatsvinden conform het door Arbouw opgestelde en door cao-partijen goedgekeurde Protocol Voorbehandelen en schilderen van asbestcement materialen. In bijlage 5 van de CAO staat beschreven dat de werknemer die werkt met asbest, in aanvulling op het PAGO, recht heeft op een Gericht Periodiek Onderzoek (GPO).

CAO Afbouw, art. 57.2

Het is werkgevers en werknemers niet toegestaan om asbest en/of asbesthoudende materialen te bewerken of te verwerken.

CAO Natuursteenbedrijf, art. 48

Werkgevers en werknemers in het Natuursteenbedrijf is niet toegestaan materialen te verwerken of te bewerken waarin asbest is verwerkt.

Wat kunnen werkgevers en werknemers doen?

Werknemers

Werknemers moeten direct stoppen met werken als ze asbest tegenkomen en hun leidinggevende op de hoogte stellen.

Werkgevers

Als werknemers per ongeluk toch met (mogelijk) asbeststof in aanraking zijn gekomen, dan moet de werkgever de volgende maatregelen treffen:

- Laat iedereen direct stoppen met werken.
- Ga na op welke plaatsen asbest is vrijgekomen.
- Zorg dat iedereen de ruimte verlaat.
- Zet de ruimte af.
- Vooralsnog aannemen dat het asbest betreft en als zodanig behandelen
- Ga het asbest(stof) **nooit** zelf opruimen, ook niet met een stofzuiger met H-certificaat.
- Raadpleeg een deskundige
- Stel uw werknemers in de gelegenheid het arbospreekuur van de arbodienst te bezoeken.
- Tracht de aard van het materiaal te achterhalen:
  - Indien de producent bekend is, informeer daar of het materiaal asbesthoudend is.
  - Indien geen informatie beschikbaar is: laat monsterneming en analyse verrichten door een gecertificeerd lab
    Als blijkt dat het inderdaad om asbest gaat, moet het werk door een gecertificeerd bedrijf worden uitgevoerd.
- Leg een register aan van alle aan asbest blootgestelde werknemers met daarbij een aantekening van de aard en de duur van de werkzaamheden, de gemeten of geschatte asbestconcentraties in de lucht op de werkplek en een beschrijving van de gebruikte beschermingsmiddelen.

ARBOUW voor gezond en veilig werken

Postbus 213
3840 AE Harderwijk

T 0341 46 62 00
F 0341 46 62 11
info@arbouw.nl
www.arbouw.nl

Voor vragen over arbeidsomstandigheden:
Arbouw Infolijn 0341 46 62 22